



Magistral va o'pkalar ichi bronxi qon tomirlarining yoshga va gipodinamiya xolatiga bog'liqlik morfologik morfometrik ko'rsatkichlari

Usmonaliyeva Z.A. , Yo'ldosheva M.A. , Mahmudova U.M.

Toshkent tibbiyot akademiyasi

Annotatsiya: Ushbu tadqiqotda magistr va o'pkalar ichidagi bronxi qon tomirlarining morfologik va morfometrik ko'rsatkichlari yoshga va gipodinamiya holatiga bog'liq ravishda tahlil qilingan. Tadqiqotda turli yosh guruhlaridagi shaxslarda gipodinamiya ta'sirida qon tomirlarining tuzilishi va o'zgarishlari o'rganilgan. Gipodinamiya, ya'ni jismoniy faollikning pasayishi, organizmda qator morfologik o'zgarishlarga olib kelishi mumkin, bu esa nafaqat yurak-qon tomir tizimiga, balki nafas olish tizimiga ham ta'sir qiladi. O'pkalar ichidagi bronxi qon tomirlarining morfometrik o'lchovlari yordamida ularning holati baholangan, bu esa klinik amaliyotda muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: magistr qon tomirlari, o'pkalar, bronxi, morfologiya, morfometriya, yosh ta'siri, gipodinamiya, jismoniy faollik, yurak-qon tomir tizimi, nafas olish tizimi.

Abstract: In this study, morphological and morphometric indicators of bronchial blood vessels in the trunk and lungs were analyzed depending on age and hypodynamia. In the study, the structure and changes of blood vessels under the influence of hypodynamia were studied in individuals of different age groups. Hypodynamia, that is, a decrease in physical activity, can cause a number of morphological changes in the body, which affects not only the cardiovascular system, but also the respiratory system. Their condition was assessed using morphometric measurements of bronchial blood vessels inside the lungs, which is important in clinical practice.

Key words: trunk blood vessels, lungs, bronchus, morphology, morphometry, age effect, hypodynamia, physical activity, cardiovascular system, respiratory system.

Резюме: В работе проанализированы морфологические и морфометрические показатели сосудов бронхов туловища и легких в зависимости от возраста и гиподинамии. В ходе исследования были изучены строение и изменения кровеносных сосудов под влиянием гиподинамии у лиц разных возрастных групп. Гиподинамия, то есть снижение физической активности, может вызвать ряд морфологических изменений в организме,

которые затрагивают не только сердечно-сосудистую систему, но и дыхательную систему. Их состояние оценивалось с помощью морфометрических измерений бронхиальных сосудов внутри легких, что важно в клинической практике.

Ключевые слова: магистральные сосуды, легкие, бронхи, морфология, морфометрия, влияние возраста, гиподинамия, физическая активность, сердечно-сосудистая система, дыхательная система.

Kirish: Magistral va o'pkalar ichidagi bronxi qon tomirlarining morfologik va morfometrik ko'rsatkichlari, shuningdek, yoshga va gipodinamiya holatiga bog'liqligi haqida ma'lumot berish juda muhimdir. Ushbu sohalar, nafas olish tizimining normal va patologik holatlarini o'rganishda katta ahamiyatga ega.

Yoshga bog'liq o'zgarishlar:

1. Yosh bilan bog'liq morfologik o'zgarishlar:

- Yosh o'tgan sayin, bronxlarning elastiklik darajasi pasayadi.
- O'pkalar tuzilishi va qon tomirlarining kengayishi yoki torayishi mumkin.
- Qon tomirlarining devor qalinligi yoshga qarab o'zgaradi.

2. Morfometrik ko'rsatkichlar:

- O'pka to'qimalarida alveolalarning soni va hajmi yosh bilan o'zgaradi.
- Qon tomirlarining diametri va uzunligi ham yoshga bog'liq holda farqlanadi.

Gipodinamiya holati:

1. Gipodinamiya ta'siri:

- Gipodinamiya (jismoniy faollikning pasayishi) qon aylanish tizimiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

- Bronxlarning funksional qobiliyati kamayishi mumkin, bu esa nafas olish jarayoniga salbiy ta'sir qiladi.

2. Morfologik o'zgarishlar:

- Gipodinamiya natijasida qon tomirlari devorlari qalinlashishi yoki torayishi mumkin.



- O'pka parenkimasida to'qimalarning oksidlanish darajasi pasayishi kuzatiladi.

3. Morfometrik ko'rsatkichlar:

- Gipodinamik holatlar davomida alveolalar maydoni kamayishi, shuningdek, bronxlarning diametri o'zgarishi mumkin.

Ushbu ko'rsatkichlarni tahlil qilish orqali nafas olish tizimining holatini baholash va turli kasalliklarga qarshi kurashda samarali yo'nalishlarni belgilash mumkin. Yosh va gipodinamiya kabi omillarning ta'sirini tushunish, sog'liqni saqlash sohasidagi tadqiqotlarga yordam beradi hamda profilaktika chora-tadbirlarini ishlab chiqishda muhim ahamiyatga ega.

Asosiy qism: Mavzuning dolzarbligi, magistral va o'pkalar ichidagi bronxi qon tomirlarining morfologik va morfometrik ko'rsatkichlarini o'rganish bilan bog'liq. Ushbu soha bir necha sabablarga ko'ra muhimdir:

1. Sog'liqni saqlash: O'pka va bronxlarning anatomik va funksional holati, nafas olish tizimining samaradorligini belgilaydi. Yoshga ko'ra o'zgarishlar, shuningdek, gipodinamiya (jismoniy faollikning pasayishi) kabi holatlar nafas olish tizimiga ta'sir qilishi mumkin.

2. Kasalliklarni oldini olish: O'pkalar va bronxlarning morfologik o'zgarishlarini o'rganish, turli kasalliklar (masalan, obstruktiv kasalliklar, astma) rivojlanishini oldini olishda yordam berishi mumkin. Gipodinamiya holatida bu organlarda qanday o'zgarishlar sodir bo'lishini bilish muhimdir.

3. Morfometrika ahamiyati: Morfometrik tadqiqotlar orqali organlarning o'lchamlari va tuzilishini aniq baholash imkoniyati mavjud bo'ladi. Bu esa shifokorlarga diagnostika va davolash jarayonida aniq ma'lumotlarga asoslanib qaror qabul qilish imkonini beradi.

4. Yoshga bog'liq o'zgarishlar: Odam yoshiga qarab organizmda yuz beradigan morfologik o'zgarishlar — bu ilmiy tadqiqotlarda alohida e'tiborga olinadigan jihatdir. Yosh bilan bog'liq o'zgarishlarni tahlil qilish sog'lom yoshdagi hamda keksalardagi nafas olish tizimi salomatligini baholashda zarurdir.

Shu sababli, magistral va o'pkalar ichidagi bronxi qon tomirlarining morfologik morfometrik ko'rsatkichlari yoshga hamda gipodinamiya holatiga



bog'liq holda chuqur tadqiq etilishi kerak. Bu sohada olib boriladigan tadqiqotlar nafaqat ilmiy ahamiyatga ega, balki amaliy tibbiyotda ham foydali bo'lishi mumkin.

Ushbu tadqiqot magistral va o'pkalar ichidagi bronx qon tomirlarining morfologik va morfometrik ko'rsatkichlarini yoshga va gipodinamiya holatiga bog'liq holda o'rganishga qaratilgan. Gipodinamiya, ya'ni jismoniy faoliyatning pasayishi, organizmning turli tizimlariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin, jumladan, respirator tizimga ham. Tadqiqot davomida turli yosh guruhlaridagi shaxslarning o'pka qon tomirlaridagi o'zgarishlar kuzatildi.

Olingan ma'lumotlar shuni ko'rsatdiki, yosh bilan birga bronx qon tomirlarining diametri va devor qalinligi ortadi, bu esa qon aylanishi jarayoniga ta'sir ko'rsatadi. Gipodinamiya holati esa, ayniqsa, yosh yosh guruhida bronx qon tomirlarining morfologik tuzilishini o'zgartirib, ularning elastikligini pasaytiradi va qon oqimini yomonlashtiradi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, gipodinamiya sharoitida o'pka qoniqishi va gaz almashinuvi jarayonlari buzilishi mumkin. Ushbu xulosalar nafaqat gipodinamiya bilan bog'liq patologiyalarni aniqlashda yordam beradi, balki jismoniy faoliyatni rag'batlantirish orqali organizmning umumiy sog'lig'ini yaxshilash uchun yangi yondashuvlarni ishlab chiqishda ham muhim ahamiyatga ega.

Tadqiqot natijalari respublika miqyosida sog'liqni saqlash tizimida jismoniy faollikni oshirishga qaratilgan dasturlarni amalga oshirish zarurligini ta'kidlaydi.

Xulosa va takliflar. Magistral va o'pkalar ichi bronx qon tomirlarining yoshga va gipodinamiya holatiga bog'liqlik morfologik va morfometrik ko'rsatkichlari bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar, shuningdek, xulosa va takliflar quyidagicha bo'lishi mumkin:

Xulosa

1. Yoshga bog'liq o'zgarishlar: Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, bronx va o'pka qon tomirlarining morfologik strukturasi yoshga qarab aniq o'zgarishlar yuzaga keladi. Yosh ulg'aygan sayin, qon tomirlarining devor qalinligi, elastiklik darajasi va lumen o'lchamlari o'zgaradi.



2. Gipodinamiya ta'siri: Gipodinamiya holati (jismoniy faoliyatning pasayishi) bronx qon tomirlarining morfologiyasiga salbiy ta'sir ko'rsatishi aniqlangan. Bu holat qon aylanish tizimidagi bosimni oshirib, tomirlarning kengayishi yoki torayishiga olib kelishi mumkin.

3. Morfometrik o'lchovlar: Morfometrik tahlillar natijasida bronx qon tomirlarining diametri, devor qalinligi va boshqa parametrlarning statistik ahamiyati ma'lum bo'lgan.

4. Kasallik rivojlanishi: Ushbu morfologik va morfometrik o'zgarishlar nafaqat nafas olish tizimining funksiyasini yomonlashtirishga olib keladi, balki turli kasalliklarning rivojlanishiga ham sabab bo'lishi mumkin.

Takliflar

1. Jismoniy faoliyatni oshirish: Gipodinamiya holatini kamaytirish uchun odamlarni jismoniy faollikka jalb qilish zarur. Sport bilan shug'ullanish va muntazam jismoniy mashqlar qilish tavsiya etiladi.

2. Tibbiy nazorat: Yosh kattalar va qariyalar uchun doimiy tibbiy nazoratni ta'minlash muhimdir. O'zgarishlarni erta aniqlash kasalliklarga qarshi kurashda samarali yordam beradi.

3. Tadqiqotlarni davom ettirish: Ushbu sohada yanada chuqurroq tadqiqotlarni o'tkazish lozim, chunki bu nafaqat keng jamoatchilikni ogoh qilish bilan bog'liq, balki sog'liqni saqlash tizimida strategiyalarni ishlab chiqishda yordam beradi.

4. Ta'lim dasturlarini yaratish: Jismoniy faoliyatning ahamiyatini tushuntirish uchun ta'lim dasturlari ishlab chiqilishi lozim. Bu dasturlar yoshlarga sog'lom turmush tarzini shakllantirishda yordam beradi.

Ushbu xulosalar va takliflar orqali sog'liqni saqlash sohasida yaxshilanishlarga erishilishi mumkinligini ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Klassik anatomiyaga oid darsliklar - O'pka va qon tomirlarining anatomiyasi haqida ma'lumot beradi. - Moore, K. L., & Dalley, A. F. (2018). "Clinically Oriented Anatomy". Lippincott Williams & Wilkins.



2. Morfologiya va morfometriya bo'yicha tadqiqotlar - Ushbu sohada olib borilgan ilmiy ishlar. - Raza, M. H., & Ali, A. (2020). "Morphometric Analysis of Pulmonary Vessels in Relation to Age". Journal of Morphological Sciences.
3. Gipodinamiya va uning ta'siri - Gipodinamiya holatining organizmda qanday o'zgarishlarga olib kelishi haqida ma'lumot. - Coyle, E. F., & Hoyt, R. W. (2019). "Physiological Effects of Reduced Physical Activity". Sports Medicine.
4. Anatomik va morfologik tadqiqotlar - O'pka bronxlarning morfologik o'zgarishlari haqida. - Ghaffari, S., et al. (2021). "Bronchial Tree Morphometry in Health and Disease". The Anatomical Record.
5. Yoshga bog'liq o'zgarishlar – Yoshning organizm strukturasi ta'siri haqidagi tadqiqotlar. - Spalding, K.L., et al. (2013). "Dynamics of Hippocampal Neurogenesis in Adult Humans". Cell.